

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **V. Č.**, bývajúcej v L., zastúpenej JUDr. I. R., advokátkou so sídlom v K., proti odporcovi **S., a.s.** so sídlom v R., za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu S., so sídlom v B., **o mimoriadnom zvýšení sťaženia spoločenského uplatnenia**, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 4 C 66/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 8. novembra 2007 sp. zn. 10 Co 46/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 8. novembra 2007 sp. zn. 10 C 46/2007 **z r u š u j e** vo výroku o trovách konania medzi navrhovateľkou a odporcom a vec v rozsahu zrušenia vracia tomuto krajskému súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Návrhom podaným na Okresnom súde Liptovský Mikuláš 12. apríla 2006 sa navrhovateľka domáhala proti odporcovi zaplattenia náhrady škody na zdraví spočívajúcej v mimoriadnom zvýšení sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 5 000 000 Sk z titulu jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú pri dopravnej nehode 29. júna 2000, následkom ktorej bolo spôsobené poškodenie jej zdravia, ktoré závažným spôsobom zhoršili kvalitu jej života oproti stavu pred dopravnou nehodou. Na pojednávaní 16. novembra 2006 (č.l. 115 spisu) zmenila návrh a žiadala odporcu zaviazat' na zaplattenie 5 100 000 Sk (čo predstavuje 50-násobok bodového ohodnotenia zvýšeného znalcom v rozsahu 1700 bodov). Okresný súd uznesením zmenu návrhu pripustil.

Okresný súd Liptovský Mikuláš rozsudkom z 15. decembra 2006 č.k. 4 C 66/2006-129 zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľke 31 500 Sk, vo zvyšnej časti návrh zamietol a priznal jej náhradu trov konania 31 717,50 Sk. Zároveň zaviazal odporcu zaplatiť

súdny poplatok a znalecké trovy na účet súdu vedený v Štátnej pokladnici. Rozhodol tak po zistení, že odporca zodpovedá v zmysle § 441 ods. 1 Občianskeho zákonníka za vznik škody, ktorá navrhovateľke vznikla v dôsledku poškodenia zdravia pri dopravnej nehode, pričom ustálil mieru zavinenia účastníkov v rozsahu 50 %. Vykonaným dokazovaním mal preukázať, že na strane navrhovateľky sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov). Za primerané považoval zvýšenie predstavujúce päťnásobok základného počtu bodov, t.j. 255 000 Sk (850 x 60 x 5), ktorú sumu krátil z titulu spoluzavinenia navrhovateľky o 50 %, čo predstavuje 127 500 Sk a z tejto sumy odpočítal už navrhovateľke vyplatenú čiastku 96 000 Sk. Vo zvyšku návrh zamietol. O trovách konania medzi účastníkmi rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. a navrhovateľke priznal plnú náhradu trov konania, keďže plnenie záviselo od úvahy súdu. O trovách štátu rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie navrhovateľky rozsudkom z 8. novembra 2007 sp. zn. 10 Co 46/2007 zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti odporcu zaplatiť navrhovateľke mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia a vo výroku o povinnosti zaplatiť súdny poplatok tak, že odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľke 82 500 Sk a vo zvyšnej časti návrh zamietol. Odporcu zaviazal zaplatiť súdny poplatok 4 950 Sk. Účastníkom nepriznal náhradu trov konania. Výrok rozsudku o náhrade trov konania štátu potvrdil. V odôvodnení rozsudku sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa v otázke spoluzavinenia navrhovateľky, avšak podiel navrhovateľky na vzniku dopravnej nehody na rozdiel od súdu prvého stupňa určil v rozsahu 30 % a odporcu v rozsahu 70 %. Pokiaľ ide o výšku mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa o primeranosti päťnásobného zvýšenia základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Priznaná suma 82 500 Sk predstavuje päťnásobok základného bodového ohodnotenia po zohľadnení spoluzavinenia navrhovateľky v rozsahu 30 % a odpočítaní už vyplatenej čiastky v rozsahu 96 000 Sk (850 x 60 x 5, po zohľadnení 30 % zavinenia, t.j. 178 500 – 96 000 = 82 500). Rozhodnutie o trovách celého konania odôvodnil § 142 ods. 2 O.s.p. s poukazom na čiastočný úspech účastníkov konania.

Proti rozsudku odvolacieho súdu vo výroku o trovách konania vo vzťahu medzi navrhovateľkou a odporcom na základe podnetu navrhovateľky podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie. Navrhol rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). V danom prípade navrhovateľka uplatnila nárok na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v platnom znení. Podľa uvedeného ustanovenia v prípadoch osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to aj nad sumu ustanovenú v odseku 1, 2 tohto ustanovenia. V danom prípade bolo preukázané, že dňa 29. júna 2000 navrhovateľke pri dopravnej nehode bola spôsobená ťažká ujma na zdraví majúca za následok jej invaliditu, čo spôsobilo závažný zásah do kvality jej života. Navrhovateľka preukázala, že sú u nej dané dôvody hodné osobitného zreteľa opodstatňujúce zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, čím bol daný základ nároku. Súd následne voľnou úvahou dospel k záveru, že je z titulu zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia odôvodnené plnenie vo výške 255 000 Sk, čo bol ďalší päťnásobok základného počtu bodov (850 bodov) stanoveného lekárskeho posudkom (navrhovateľka požadovala sumu 5 100 000 Sk). Súd priznanú výslednú sumu považoval s poukazom na preukázané obmedzenia v živote navrhovateľky za primeranú, a preto po znížení uvedenej sumy o sumu zodpovedajúcu spoluzavineniu navrhovateľky a z dôvodu už poskytnutého plnenia vo výške 96 000 Sk, návrh považoval za dôvodný vo výške 82 500 Sk, a vo zvyšku návrh zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. tak, že účastníkom náhradu trov konania nepriznal, pričom poukázal aj na dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 150 O.s.p. Podľa dovolateľa určenie výšky navrhovateľkou uplatneného nároku (mimoriadne zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad základnú sumu), záviselo od úvahy súdu a rovnako aj posúdenie miery jej spoluzavinenia na vzniku škody, preto z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania boli naplnené všetky zákonné predpoklady pre použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. (navrhovateľka mala vo veci čiastočný úspech a rozhodnutie záviselo od úvahy súdu). Pre posúdenie aplikácie tohto ustanovenia nie je právne významné, v akom rozsahu navrhovateľ žiadal priznať mimoriadne zvýšenie odškodnenia v pomere k súdom priznanej výške plnenia. Navrhovateľke z hmotného práva nevyplývalo právo na konkrétne plnenie, ale nárok na plnenie jej vznikol až rozhodnutím súdu, ktorým sa zakladá nový právny nárok v určitom rozsahu (konštitutívne rozhodnutie) a to, či ide o prípad hodný osobitného zreteľa a určenie, aký rozsah zvýšenia

odškodnenia je primeraný, závisí plne na úvahe súdu. Ak súd návrhu čo do právneho základu návrhu vyhovel a návrh zamietol v časti iba nad určitú výšku zvýšenia priznaného základného odškodnenia, nemohol o náhrade trov konania rozhodnúť v zmysle zásady zodpovednosti za výsledok.

Navrhovateľka sa vo vyjadrení k dovolaniu stotožnila s dôvodmi mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora a navrhla dovolaniu vyhovieť. Argumentáciu dovolateľa považovala za presvedčivú a zodpovedajúcu zákonným ustanoveniam na vec sa vzťahujúcim.

Odporca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu žiadal mimoriadne dovolanie zamietnuť. Rozhodnutie o trovách konania podľa § 142 ods. 3 O.s.p. je vecou konajúceho súdu, a preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ktorým rozhodol o trovách konania podľa § 142 ods. 2 O.s.p. a § 150 O.s.p. s poukazom na čiastočný úspech účastníkov konania je správne.

Vedľajší účastník na strane odporcu vyjadrenie k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky nepodal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou na tento opravný prostriedok (§ 243g O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť podľa § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). V dovolacom konaní ale nevyšla najavo žiadna z týchto väd.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní vytýka napadnutej časti rozhodnutia odvolacieho súdu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), a to v nesprávnej aplikácii § 142 ods. 2 O.s.p. v súvislosti s rozhodnutím o trovách konania medzi navrhovateľkou a odporcom. Dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 142 ods. 2 O.s.p. ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiaden z účastníkov nemá na náhradu právo.

Podľa § 142 ods. 3 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2009 (ďalej len „OSP“) aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu.

V zmysle § 142 O.s.p. platia pri rozhodovaní o trovách konania dve základné zásady, t.j. že sa hradia len trovy potrebné na účelné uplatnenie alebo bránenie práva a že sa právo na náhradu trov konania riadi mierou procesného úspechu (§ 142 ods. 1 a 2 O.s.p.). Ustanovenie § 142 ods. 3 OSP predstavuje výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok sporového konania. Účastníkovi konania súd v zmysle tohto zákonného ustanovenia prizná plnú náhradu

trov konania, hoci mal vo veci len čiastočný úspech, v troch prípadoch: 1. ak účastník mal neúspech v pomerne nepatrnej časti, 2. ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku a 3. ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. V poslednom prípade z dikcie zákonného ustanovenia vyplýva, že úvaha súdu sa môže týkať len skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške plnenia. Pokiaľ sa ňou rieši základ uplatňovaného nároku, použitie ustanovenia § 142 ods. 3 OSP z hľadiska rozhodovania o trovách konania neprichádza do úvahy. Úvaha o výške plnenia sa musí opierať o hmotné právo. Ide spravidla o právne normy, v ktorých je rozsah nároku upravený vymedzením právne relevantných kritérií a jeho samotné určenie vyplýva z konkrétnych okolností danej veci. Pre priznanie plnej náhrady trov konania nie je podstatný rozsah čiastočného úspechu (v nepatrnej časti alebo prevažnej časti) ani to, akú sumu v pomere k súdom priznanej sume účastník uplatňoval. Za neúspech sa nepovažuje rozdiel medzi uplatňovanou a priznanou výškou nároku. Predpokladom pre aplikáciu tohto ustanovenia je výlučne skutočnosť, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu (prípadne znaleckého posudku). Ak je tento splnený, je potrebné o náhrade trov konania rozhodnúť podľa tohto ustanovenia.

V danej veci sa navrhovateľka domáhala zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu stanovenú v § 7 ods. 1, 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťažení spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov. Súdny nižších stupňov dospeli k záveru, že návrh navrhovateľky je čo do právneho základu opodstatnený (sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa) a čiastočne jej návrhu vyhovel. Určenie samotnej výšky plnenia (rozsahu zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia) bolo nepochybne závislé na ich úvahe, čo v konaní ani namietané nebolo. Preto boli splnené všetky zákonné predpoklady na rozhodnutie o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 3 OSP (navrhovateľka mala v konaní čiastočný úspech a rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu). Krajský súd mal správne aplikovať toto ustanovenie a priznať navrhovateľke, hoci mala v konaní čiastočný úspech, plnú náhradu trov konania. Treba súhlasiť s tvrdením generálneho prokurátora, že pre posúdenie aplikácie § 142 ods. 3 OSP nie je právne významné to, v akom rozsahu žiadal navrhovateľ priznať zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v pomere k súdom priznanej výške plnenia, ako to nesprávne ustálil krajský súd.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že rozhodnutie krajského súdu vo výroku, ktorým rozhodol o náhrade trov prvostupňového i odvolacieho konania tak, že účastníkom náhradu

trov konania nepriznal, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/, keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok krajského súdu vo výroku o náhrade trov konania v zmysle § 243b ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. júna 2010

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková